

25 dik szám.] Minden szombaton megjelenik két egész íven, vagy 24 ívnagyságn hasábon. | **KASSÁN, Junius 17^{kén} 1848.** | Félévre előfizetés 6 fr., bérmentesítve, borítékban, s czímmel 7 fr. 12 kr. p. p. | **II** só Ev.

Előfizetésrei meghívás a Kassai Képesujságra!

Folyó évünk első fele végéhez közelegvén, bátrak vagyunk minden rendü polgártársainkat **Képesujságunk** előfizetésére Julius 1° napjától kezdve felszólítani. Ára helyben fél évre 6 fr., postán bérmentesen borítékkal együtt 6 fr. 24 kr. p. p. Megjelenik minden szombaton 2 íven, s ha elegendő előfizető leend: hetenkint 3 íven; — harmadikon kizárólag politikai ujdonságokkal.

Kassán májusban 1848.

Werfer Károly,
nyomdár és szerkesztősege.

Nápolyi mészárlás máj. 15-dikén 1848.

Forradalmi jelenetek.

Minő mézszárlást vitetett véghez a nápolyi király május 15-én fővárosa lakosain, azt már elbészelték körülményesen az ujságlapok. Ezen istentelen konok zsarnok, csak hogy absolutiscus önkényel tovább is uralkodhassék, megfellebbezve a keresztyén vallás szelid tanairól, nem figyelve a fölvilágosodott jelenkor sugallataira, lábaival taposta az emberiség szent jogait, s nem irtóztott héres svajci zsoldosai és proletarius pór-nép által Nápoly szabad polgárait halomra öletni s a viadalban elesett 1753 felebarátjának bosszúért égbe kiáltó vérét ontatni. De a gondviselés, hír szerint, megforbátolta ezen merényt; az 40,000 kalábriai lakos sietett az erőszakosan elnyomott szabadság megmentésére.

Az első szám alatti ábránk némi képzetét adja ezen vérfürdőnek.

Azonban ha a jelen politikai tüneményeket csak kissé figyelmesen combinálja az ember, nem lehet nem szemébe öletni azon körülménynek, miszerint a párisi communistikus, a bécsi alkotmányt kicsikaró s a nápolyi reactionalis események egy napon ütven ki, mind ezen jelenetek egy gyúpontról származhatnak.

Második szám alatti rajzunk azon pillanatot ábrázolja, midőn Bécsben az alkotmányi új engedmények hirdettetnek ki május 15-én a népeknek. Itt is mint Nápolyban adatott ugyan a népeknek alkotmány; de az a mostani kor kívánatainak nem felelt meg. Bécsben az ármánykodó camarilla titkos működéseinek nyomára akadván a nép, mi csoda, ha reményeiben megesalatra, erőszakhoz folyamodni kénytetett. Nálunk magyaroknál is munkás ezen camarilla Horvátországban, különben meg nem foghatjuk s össze nem egyeztetjük azt, mikép installálhatta magát báni hivatalában Jellachich, mikép tarthat ő tartományi gyűlést, miután neki mindkettő megtiltatott a király által, nemzetgyűlésünk s közügyeink egész Európa előtt fogja magát compromittálni, ha az udvari eselszövényeseken és Jellachichen eclatant elégtételt nem szerez magának. Ugy látszik, hogy ezen átkozott camarilla minket is orrunknál fogva hureol.

Harmadik ábránk a porosz katonaság s a kaszákkal fölfegyverkezett lengyel fölkelők közti csatát mutatja Rogalin mellett Posen porosz hercegségben, midőn t. i. a lengyelek Mieroslawsky ingerlésére ezen hercegség német ajka lakosaitól elszakadni törekedtek; de végre is a nagyobb erő által meggyőzettek.

Slezvig hercegségben megfordított jelenetet látunk, itt a németek a dán uralkodás alól magukat megszabadítani s Németországhoz csatlakozni akarnak. A harc még folyást tart, a poroszok segítségére mentek a slezvigieknek; mikép fog ezen tusa végzödni, a jövőndő mutatja meg.

Negyedik rajzunk a dánoknak Flensburg városból hátrálásukat ábrázolja.

I. Pénz és tőke.

A Képes ujság hetenkint csak egyszer jelenvén meg a folyó ujságokat kevesebb gyorsan közölheti: ámde olvasóit mással elégítheti ki, ha t. i. figyelmét azon kérdésekre fordítja, melyek a napi szükségén kívül maradó érdekekkel bírnak. Ilyen kérdés kiválólag a pénz kérdése. Másutt ezt századoktól fogva vitatták, világosították: előttünk nem egészen ismeretlenek a nyert eredmények; hogy azonban belátás köztünk is terjedjen, s szilárd meggyőződést szüljön, a vitatást át kell hoznunk, s mienkké tennünk. Különbösen is a pénz kérdése olyan tárgy, mely mindig új, s mindig fejtegetni valót ad.

Szorogatott időben, ugy látszik: hideg vitatás nem folyhat; a perc cselekedni kényszerít, s a gyors cselekvés be nem várhatja a nyugodt gondolat lassúságát. — De nálunk nemcsak a jelen szorultság készlet elmélgedésre, hanem a legközelebb kezdendő állami gazdálkodás is, vagy az egy nevezett financiai országolás, melyre sietve bár feneket kell keríteni. A letett alap pedig sehol nehezebben nem változtathatik

meg, mint a financiai országolásban: mit majdan helyünk lesz tapasztalni, mert ezután magunk, azaz országunk képviselősege fog gazdálkodni. Mely ismeret tehát eddig néhányakban kívántatott meg, az ezentul, ugyszólván: közismertet legyen. Mert habár teljes bizodalomunk van is finánc ügyéségekben: mégis alig boldogulhat, ha a képviselők részéről lehető teljes és józan ismeretre számot nem tarthat, mely lépéseit nemcsak ellenőrizni, hanem segíteni is képes. Már pedig gáncsolásra kevesebb kell, mint segítségre: fináncügyéségek, ugy vagyok meggyőződve: segítségére számol.

Ha mi néhány izben egymásután e tárgyról szólunk, bizonyosan nem fogjuk az azt terhelő kétségeket eloszlatni: de legalább előitéleteket sem fogunk öregbíteni, vagy újakat támasztani. Tehát kötelességet teljesítünk, midőn alkalmat bírálatra és gondolkodásra szolgáltatunk.

Hitelintézet, kincstári utalvány és 12 és fél millióra menendő új papírpénz, azon figyelmeltetők, melyek a közönséget felrázzák. Kiben aggályt, kiben határtalan bizodalom, vagy inkább megnyugtatót szűtnek: alkalmasint sokakban felváltva keletkezik aggály és teljes megnyugtató. Nem csoda. Miről nincs ismeretünk, arról hol sokat hol semmit ritkán annyit várunk, megnyit várni lehet. — Az említett hábozással szemközti az ugynevezett előrelátás így okosodik: jó, kis pénzzel bírni, nem tudni, mi történt, — és eldugja ezüst pénzét. Hiában írja derék Kossuthunk „minden eldugott forint egy csep vér, mely a nemzet ereiből haszontalanul elvonatik; hiában biztató az ijedőst, hogy nincs oka félni; el is hiszi talán, de még is remeg. Okos bizodalom segít egyedül mindenben; okos bizodalom pedig a renndel szilárdul. Azért rendet, és újra rendet! s a pengő *) egyedül a forgalom által tűnik elő, s régi meggyőződés, hogy minden országban annyi pénz szükséges, mennyit éven át fizetni kell; ha a fizetések menységét a kézről kézre-adások számával elosztjuk. P. o. tudjuk Kossuth ur hirdetéséből, hogy ez idén mintegy 8 millió ft bécsi bankjegyet váltott fel ezüst pénzre. Tegyük, hogy egyedül azon 8 millió frt pengő volna országunkban. Elég lesz-e az? Más szóval, kielégíti-e a forgalmat 8 millió forint? Tegyük másodsor, hogy az évi fizetések száma magánosok és az állam részéről 100 milliót tesz; de hogy minden forint csak egyszer fordulna meg, vagy is csak egyszer menne egyik kézről a másikba; vagy — ha cserélés nem pótolja a forgalmat — a 100 milliónyi fizetések megtételére ugyanannyi forint pengőben is kell, s a nyolc millió teljességgel nem elégíti ki a forgalmat. Tegyük továbbá hogy egy-egy pengő forint kétszer fordul meg, — úgy azon 100 millióra menő fizetések már 50 millió pengővel tételnek meg; — miből világos, hogy minél gyorsabban kering a pénz; azaz minél hamarabb adatik kézről kézre, annál kevesebb kell a forgalom kielégítésére; tehát annál nagyobb menységben látszik lenni. Fordulna meg minden egyes forint tizenháromszor, a nyolc millióval az összes száz milliónyi fizetéseket, és még többet, tennők meg, s azt hinnők mindnyájan, hogy kezeink között 100 millió pengő for. kering. — A mi bizonyos és határozott számoknál igaz, okvetlenül minden számnál áll: tehát igaz, hogy a keringés élénksége szaporítja a pengőt vagy fizetési eszközt. De a keringés nem lehet élénk, ha bizodalom nincs; tehát a bizodalom teremti pengőt.

Mikor az állapotok rendes folyamában az állam szükségéről vagy hatásáról beszélünk, többnyire annyit érzünk, mint ha egészséges létben az egészség befolyásáról az élet minden műveire szónokolunk. Az egészséget csak a beteg tudja megbecsülni: az állam kiszámíthatlan jótékony-

*) A moneta szót nem igen tudjuk kifejezni; az érem szó nehezen fog lábra kapni. A papír (váltó) pénz ellenében a pengő szót vette fel a szokás; valóban is peng az éropénz. Tehát szabadjon „Münze” vagy „éropénz” helyett az igen alkalmas pengő szót használni.

ságát egyedül forradalomban tanuljuk megmérni; vajha az állam iránti kötelességünk szentségét is tanulók ilyenkor felfogni, s azt mindenkorra megőrizni! Az államnak emez kiszámíthatlan jótékonysege könnyen vezet az ugynevezett termő és termőtlen (terményző és terményzetlen) költésre; sőt leginkább fel is világosíthatja. Eltérünk ugyan az egyenes szándéktól, ha e fogalmat is fejtegetjük: de érthetőbbé tesszük a dolgot.

Sokat beszéltek és irtak arról, hogy melyik munka és költség szaporítja az országos vagyonszót, és melyik nem? Mert hogy arra nem mindenik egyaránt hat, azt könnyű belátni. Kártyázó, jóllehet nyereséi által meggazdagodnék is, az országos jólét előmozdítására mit sem tett; mert általa nem lett több semmi tekintetben: sőt minthogy idejét, stb. olyan munkán vesztegette el, károsan is dolgozott; munkája tehát termőtlen vala. Ellenben kézműves, ki azon idő alatt szükséges ruhát készített, jóllehet munkájával távolról sem keresett magának annyit, mint a kártyázó; mégis tett valamit az országos jólét előmozdítására, s munkája termő vala. De mily egyszerűen világos e két példa, oly nem egyszerű azon vonalhuzás, mely a termő munkát a termőtlentől elválasztja. Inuen van, ki azt állítja, hogy csak olyan munka termő, mely maga után más munkát állít elő; azaz: mely anyagot vagy természetet vagy hasznosan elváltoztat, p. o. a földművelés, kézműves stb. — Munka nem gondolható minden költség nélkül; a munkás eszik, ruháját nyóvi, szerszámait koptatja, valamiből készít; tehát evés, nyövés, koptatás, feldolgozás mind nevei a költésnek. Azért különböztetik a költészet is termőre és nem termőre; s mondják: ki napszámosra költ szántókat stb. az termőleg költ; ki pedig diszlovakat tart, melyekkel nem szánt, hanem melyeken például: csak diszmenetben jár, s a diszlovak mellett szinte mást nem tevő kocsist tart, az termőtlenül költ.

Minap kezdett valaki a termőtlen állami beruházásokról, s ellenökben a vasutakat említeni. Azoniró értelmében tehát a költés, melylyel vasutakat stb. állítunk fel, termő volna; ellenben olyan költés, melyel más intézeteket tegyünk, művészeti akademiákat állítanánk; termőtlen volna. E véleményről itt vitázni nem akarok: de ha termőtlen költésnek azt is tartja, melylyel az igazságszolgáltatást rendezzük, a batorságot szilárdítjuk; akkor hibáztatom az irót. Semmi sem használ és terem annyit mint a bizodalom: minden költség tehát, mely által a bizodalom ugy társadalomban mint államban erősítettik, nagyon is termő költség. Sőt az összes állami tartás, feltéve hogy udvari bolondok és rímák fizetését nem számítjuk hozzá, termő költség, melyben csupán az arányos mérték szab határt. Ezenel kimondtuk az adózás és az összes állami kiadás országgazdászati természetét!

A munka legszorosabb összeköttetésben van a pénzzel. Ha munka nélkül szerezhetnők meg a kelleteret, t. i. azt, mi az embernek élete fentartására és tőkélyesbítésére szükséges, a dolgok vagy javak egymáshoz nem mérettek volna soha; mivel azok összehasonlítására soha nem szorult volna az emberi nem. De munkával lehet csak mindent megszerezni. Forgalom, jószágcsere, jószágmérés onnan keletkezett, hogy a természet az embert, legalább szükségéi szerint, helyhez nem kötötte; sőt inkább anyagi és szellemi tőkélyesedhetése után szükségét sokszorozza: miért is a fejlődésnek mind magasabb fokán több több kelleterre van szüksége. Azonkívül az egy helyen lakó emberek is, saját természetök sugallatából, munkaosztást tesznek, mihelyt a természeti közvetlenségéből kiemelkednek, s társadalmat alkotnak. Ezentúl a kelleter előállítására kétszeresen szükséges a javak összemérése, vagy azok árának meghatározása, ugyanint: a természet elégtelenségéből és munka elosztásból.

Teljesen és könnyen sokféléül összehasonlíthatni nem lehet, ha nincsen mérték. A drága érczek, ugymint ezüst és arany, alkalmasint azon időktől fogva, melyekben az irás terjedett el az emberek között, lettek a közmérték, vagy is a pénz. De a pénz fogalmában két lényeges ismertető egyesül, az, hogy mérték; és az, hogy maga is jószág. Amannál fogva mindennek árát vele szoktuk kifejezni; ennél fogva pedig általános jószág-képviselő. Azonban első pillanatra is meglátszik, hogy más jószág is hasonlóan mérték és jószág-képviselő gyanánt szolgálhatna, ha egyenlően tartós, drága, elváltozhatlan és a belbecs csorbitása nélkül bár mely részekre osztható volna. Minthogy pedig ezen tulajdonokat semmi más dolog annyira nem bírja mint az arany és ezüst; azért semmi más nem is alkalmas pénzre, mint a két nemes fém. *)

Minthogy a pénz mérték, azért azon jószág-nak, melyből veretik, értékéről igen fontos a kérdés; mert azon alapul minden becslés. Valamennyi jószág értéke bizonyosan a haszontól függ, melyet nekünk szolgáltat: a teljesen hasznalannak nem tulajdonítunk értéket. — A haszon különböző fokú, tehát különféle becslés is, úgy hogy erős szabályt az érték meghatározására nem adhatna nekünk, ha az emberi természet hasonló és egyenlő körülmények között hasonló és egyenlő igényeket nem szükségellene. — De a haszon kívül azon munkától költségtől és ügyességtől is függ mindennek értéke, melybe annak előállítására kerül. Erre nézve is hasonló erkölcsi és természeti törvények uralkodnak. Ezekből már látható, hogy a dolgok értéke is nem önkényt határozhat meg; hanem hogy állandó erős feltételektől függ, melyeket itt bővebben előadni helyen kívül volna.

Első kellet mindenestire az élet fenntartása: tehát élelem, ruha, lakás első szükségek. Biztosabb és kényelmesebb állapotban az erkölcsi természet szükségai felülemelkednek azokon, jól-lehet természeti sorban csak második helyen állanak. De arany ezüst egyikféle szükségek kielégítését sem eszközölhetik; nekik tehát becsét a föld valamennyi országult népei között élő bízodalom ad, miszerint rajtok a szükséges dolgokat megszerezni lehet. Innen is világos, hogy a pénz forgató eszköz, és inkább mint ilyen én, semmint jószág magában: továbbá, hogy sem egyes ember sem ország nem lehet gazdag, ha minden aranya ezüstje mellett az első és második rendbeli szükségeket nem elégíthetné ki. Valóban tehát a pénz jószág-képviselő, melyet a szükséges kelleért csak azért fogadunk el, mivel meg vagyunk győződve, hogy vele bizonyosan megszerezhetjük azt, mire szükségünk van, ha kapható. —

Tőke, gyűlék, roszul mondvá, készlet egy fogalmat fejeznek ki. — Azt is, mit a kegyes természet magától terem, össze kell szedni; csak a levegőt és a napvilágot önti úgy körülünk, hogy érette fáradni nem kell. Tehát újra mondjuk: munkával szerzünk meg minden kelletert. Természeti állapotban bizonyosan addig dolgozik csak az ember, míg jól lakott; azon-
tul minden munka felesleg előtte. A természeti állapot azonban nem természetes az embernek, kinek az első természeti szükségain felül másodrendű felsőbb erkölcsi szükségai vannak. Az embernek természetes állapota nem amaz csupaszság, hanem lehető ellátottság. Azért többet kénytelen dolgozni, mint a jelen pillanat vagy szükség igényel, hogy fel is maradjon valami a jövőre. De jövő napon ismét többet dolgozik, azaz: szed, merít, vág stb. mint a menyi épen a napra kell, s így jut tőkéhez, gyűlékhez, szerdekhez. S minél inkább fejlenek a munkaosztás következtében és a társadalom segítségével állapotjai, annál többet képes előállítani; tehát jobban szerdekét szaporítani, s lesz gazdag.

*) Fehér aranyból vagy platinából is vernek pénzt, de ritkábban.

Minden gyűjtés célja okvelen a jövődó hasznalat: ez pedig vagy a természeti vagy a felsőbb szükségek kielégítését tárgyazza. Ebből foly, hogy a hasznalat végett nem aranyat ezüstöt, hanem emészthetőket, terjedtebb értelemben, gyűjtenek az emberek. Azonban mivel a nemes fémeken az emészthetőket, akárhol találhatnak, meg lehet vásárolni; innen azoknak gyűjtése és előállítására is gazdagságot okoz, nem eredetileg ugyan; hanem csak közvetve. Mind-
ujra látjuk tehát a pénzt inkább vásárló eszköz, mint élvezetet adó jószág gyanánt. S ha a földkerészségét tartjuk szemünk előtt, a gazdagság, mintegy az emberiség gazdagsága, oly kevéssé áll aranyban ezüstben, mint az élelmi bőség nem áll zsákokban, pincékben.

De már egyes országot tekintve, az arany ezüst nemcsak belől mint forgató eszköz és a munkaosztást elősegítő közeg (medium) szolgál; hanem mint olyan jószág is szerepel, melyen külföldtől akár munkát, melyhez a belföldiek még nem tudnak, akár más terményzett jószágot, melyet nálunk terményezni aem lehet vagy nem sikerült, vásárolnak. Az arany ezüstnek, vagy a pénznek, ezen keltős alkalmazása megtartandó, mert a későbbi fejtegetésben rá visszavonatkozandunk. Itt mondjuk még azt, hogy a pénznek belső működése sokszorta felülmúlja a külső működést; vagy is más szóval: a belforgalom és belkereskedés sokkal, igen igen sokkal több javakat mozgat mint a külső; hogy tehát a pénz többet használ mint forgató, semmint vásárló.

A tőke vagy gyűlék vagy szerdek, az aranyat ezüstöt is hozzá véve, mint láttuk: egyedül munka által szereztethetik meg, mely a mindennapi kelletnél többet állít elő. Minden tehát, a mi a munkát elősegíti; ugymint ügyesség, szerzsám, jó remény, bátorság, (mely két utóbbit leginkább helyes állami intézetek, p. o. igazságszolgáltatás, iskola stb. mozdítanak elő), az közvetve neveli a tőkét összes értelemben.

A tőke nagyságában áll az országos gazdagság: ezt tehát nem teszi egyedül arany ezüst, vagy a pénz; sőt a pénz legkisebb részét teszi csak. De bármennyi részét tegye is a pénz, ezt is csak munka, még pedig lehető ügyes munka által lehet szerezni, akár bányákban ássák ki, akár pedig más jószágon vásárolják meg. Eddig legalább azt tanítja a tapasztalás: hogy gazdagabbak azon országok; melyekben arany ezüst nem található, mint azok, melyek bányákkal bírnak. Példa Magyarország és Anglia. Miből fényes napnál világosabb, hogy gazdagságot csupán lehető sok és ügyes munkával lehet szerezni; tegyük hozzá: hogy a bányamunka, mint nekem látszik; nem is fizet olyan jól mint földművelés és műipar — a kőszénbányákat kivéve, — mert látjuk, hogy földművelés és műipar után meggazdagodtak és gazdagodnak országok; holott bányáipar után egy sem birt még meggazdagodni. Alkalmasint tesz sokat az is, hogy a bányáipar sem bir virágozni összes műipar nélkül: de szem előtt veszteni nem kell, hogy bányáipar kevesebb fizet szorgalom mint szerencse szerint; már pedig a szerencse inkább tesz koldussá mint gazdaggá.

A mondattakból legalább ez tűnjék ki, hogy a pénz az országos tőkének legkisebb részét teszi, mert arany ezüst után még soha sem gazdagodott meg egy ország sem; de más tőkével igen is meggazdagodott Anglia, Hollandia, Helvetország is, melynek Genf, Bazel, Zürich városaiban nagy tőkék vannak.

Pénz tehát nem gazdagság. Közönségesen tőke alatt pénzt értünk: azonban a pénz, mint tőke, igazán összehalmozott jószágot képvisel; s a hol és midőn azt nem képvisel, ott a pénz-tőke hiú.

(Folytatása következik).

IX. Károly halála.

(Máj. 30án 1574)

(Vége.)

Vincennes palotában halálai küzdve feküdt a király. Miron és Eschilius házi orvosai hiában

használtak minden szerekei, hogy betegségét eltávoztassák. Azon borzasztó Bertalanéj; azon szörnyű vérlakodalmól óta, midőn ő, puskát tartva kezében, Louvre palota egyik szögletablakából a futó hugenottákra tüzelt, lellet mély bú lepte meg. Tekintete halovány s eltorzított, nézése nyugtalan és vad lett. Bánat és lélekmardosások ezer gyötrelmekkel kinozták kebelét: azóta csendes álom nem jött szeméire; ha elaludt a parancsára orozva lemészárlott alattvalóinak jajgatása és nyöszörgése, kiabálása s nyögése ébresztette föl. Éjel nappal kongott fülebe azon harang, mely a bajjóslatu éjel jelt adott a meszárlásra, s e meszárlás akkor mint egy dühös hyéna sereg Guise herceg és Tavannes tábornagy által vezényezve járta be Páris utcáit; az augusztus 24dik éjele jajogásával s halálhörgésével, gyilkosaival s halottaival mindig s örökké aggodalommal teljes lelke előtt lebegett. Hiában törekedett őt utálatos anyja, Medicei Katalin, vigasztalni s rábeszélni, hogy a bertalanéj szükséges s isten előtt kedves áldozat volt, melyet a szent egyháznak, az egyedül üdvözítő vallásnak hoztak; hogy a szent atya, XIII. Gergely, az isten képviselője s Krisztus helyettese ezen „érvágást“ helybenhagyta s üdvösnek találta. *) De Károly vigasztalhatlan volt; a bánat lelkiösméretét furdalta, s hogy fájdalmát elkábítsa, jobban mint azelőtt, a legkicsapongóbb bujaságnak adta magát. Nejével s ágyasaival be nem érte: új ingert vérfertőzetben keresett, mit legifjabb hugával, a szemtelen navarrai királynő, Valois Margittal üzött. Hogy bánalmát elaltassa, hogy fájdalmát elhomályos szobáiba, s ott buja énekek, trágár képek s meztelen szemtelenség által ingerlette vérfertőzetre. Ezen kicsapongások erejét fölemészttették s halovány csontvázvá változtatták.

Károly most halálon feküdt. Halálbágyadt szemei, bánalom által gyötört lelke elibe a megölettek szellemei léptek és számot kértek tőle.

Félre, félre, ti véres rémek, ne emlékeztessetek örökké vétkenre s gyalázatonra. Azon éj, melyben tízezer alattvalóm vére folyt, anyám, gonosz, utálatos anyám műve volt, ő csábított el engem ezen gaztetre. Engem ingereltek... nekem tenni kellett. O istenem, bocsáss meg, hogy azt tettem!... Menjetek, menjetek, hijátok elő Ducauroy zenegótyomat... Zenét, zenét! Adjátok ide vadászskürtömet... kürtölni akarok, kúrtölni, hogy a falak düljenek össze s titeket velem együtt temessenek el. Menjetek, fűzzétek szét kutyáimat, a sátánra fogom őket uszítani, ki viczorogva ül lábaimnál s az augusztus 24dik napjának éjét tárja fel előttem... Menjetek, nyergeljétek föl lovatam; vadászatra megyek... Vért, vért kell látnom! Jaj nekem, mit hallok? a vészharangot, az írtózatot jeladást hallom: ahá, most kezdődik a véres szomorjáték; Guise, Montpensier, Angoulême, Nevers, Tavannes: löjétek, löjétek a hugenott kutyákra, hogy egy se szabaduljon meg nekem. Tuez, tuez, le Roi le commande! Félre, félre véres árnyak, halovány Banquo... ismerlek, te vagy Coligny, a vitéz tengeragy, kinek szívébe le Behme az én parancsomra szúrta kardját, te vagy Coligny, kit Guise Henrik, midőn véredben fetrengettél, lábaival taposott; te vagy Coligny, kit Petrucci és Sarlabous ablakon át dobtak ki az utcára, kit, ezer lánzsaszurással átdöfve, Montfoucon-ba hurcoltak s akasztófára függesztették; hol haldokló tetemeidet, ezer darabokra szétszaggatva; az ebeknek vetették oda... félre, félre, látásod kinoz, gyötör, megöl engemet. Aux hugenots, aux hugenots! A mihez fogtunk, azt be is kell végeznünk... Puskát ide! Én magam, isten kegyelméből a király, akarok löni a kalvinista ebekre: vér folyjon, vérnek kell folyni; mert az anya parancsolja, a fiúnak pedig engedelmeskedni kell! Lássátok, nem vagyok jó lüvész?

*) Medicei Katalin a meggyilkolt tengeragy fejét pápának küldötte el, ki ez orgyilkosságot festvény által örökítette. mi még most is a Vatican palotában található s alatta ezen szavakat olvass: „A pápa helybehagyja Coligny halálát.“ — XIII. Gergely a bertalanéj emlékeztére „hugenotta skudikat“ veretett.

Az új engedmények hirdetése Alkotmánypiacon Bécsben, máj. 15én 1848.

Nem talál e minden golyó! Cinque cent mille diables, mint szaporodik a vér... anyám, örülj, a folyam tengerré lesz! Zene, zene! hogy a halálók hörögését ne halljam... Mille moustaches, ki nevet itt? Te vagy az, Margitka, édes hugom, szerelmes galambon, csókolj meg, kincsem. O ne vonakodjál, tudom én, hogy örömet adsz csókot. Féltre, féltre, inkább látom az ör-

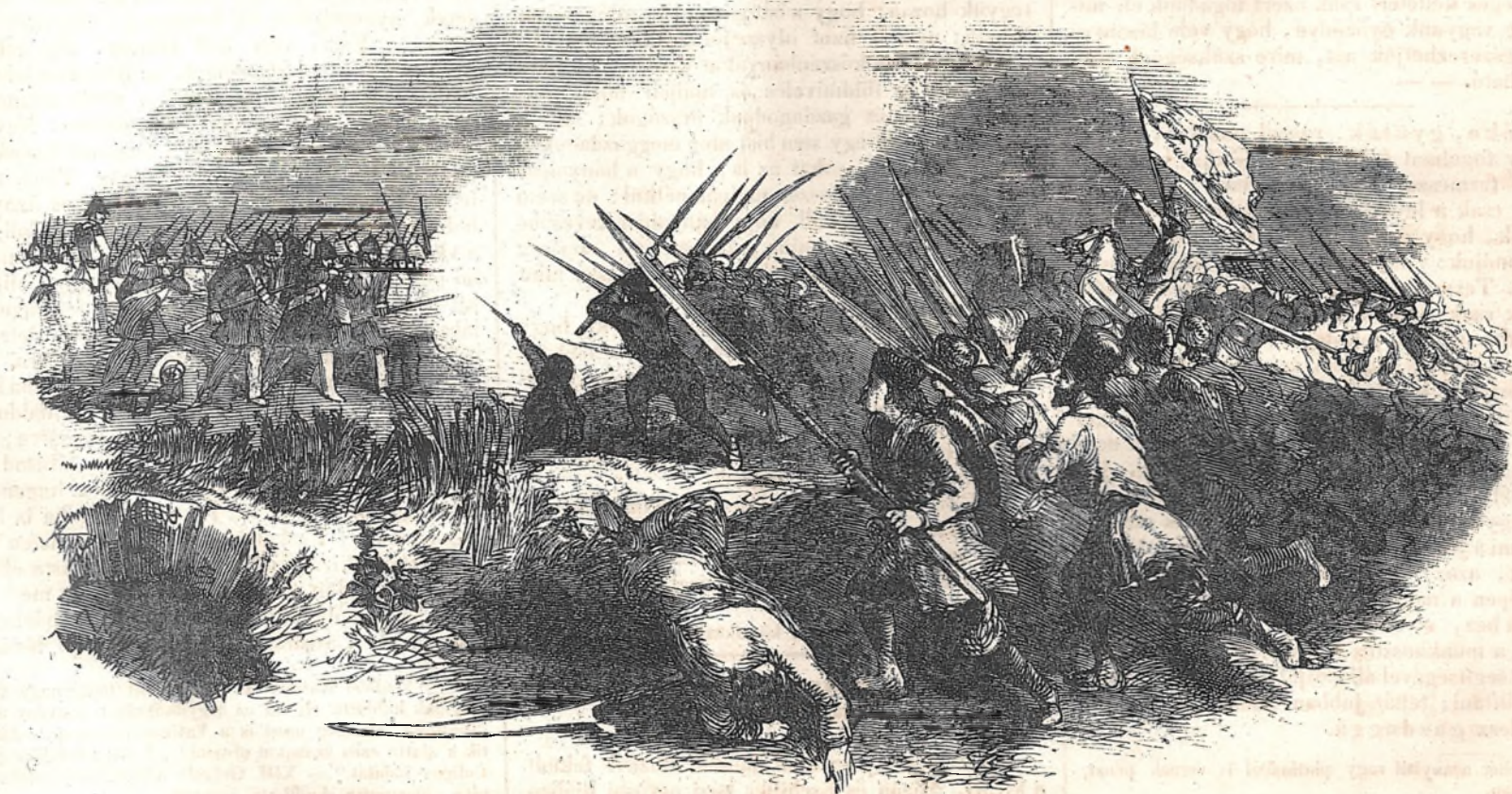
dög vigyorgását, mint a te mosolyodat. Itt vér, ott vér, mindenütt vér... a piros hullámok közelebb hömpölygnek, ablakokon át szobámba ömlenek, ágyamba folynak; jaj nekem, jobbágyaim véreben uszok... anyám, anyám, megátkozlak, hogy szültél, hogy saját és egész Frankhon gyalázatára szültél!

Vére gyaladásba s aztán rothadásba jöven,

minden izzólyukakon tolódott ki, s borzasztó halállal mult ki.

Nem sokára halála után, egyetlen lánya, Mária Erzsébet, öt éves korában meghalt.

Neje, a kegyes, istenfélő osztriai Erzsébet, Bécsbe ment, ott egy zárdát alapított, hol 1592, mindenektől, kik ismerték, megsiratva: végezte be erényes életét.

Csata a poroszok és kaszúsemberek közt Rogalin mellett, máj. 8kán 1848.

Dánok hátrálása Flensburgból április 23án 1848.

Károly halála után négy évvel ágyasa, Touchet Mária, d'Enragues Ferenc Balzac orleansi kormányzóhoz ment férjhez, kinek első hitvese, Rohan Jaqueline, Május 4én 1578 halálozott meg.

Madridi lázadás.

Spanyolhon sokkal tovább állott ellen mint Europa akármely országa a francia lázadásnak, s a kormány oly erőszakos rendszabályokhoz nyult a néplekesítés elnyomására, miszerint ugy látszott; mintha Narvaez valenciai hercegnek sikerülni kellene, céluknak megfelelni; de midőn a spanyolok már egyszer megkóstolták a forradalom gyümölcsét, miután egy republikai lázadás következtében martius 26án Madridban egyszer vér folyt, hasonló jelenetek ismét előfordulását várni lehetett, valahányszor alkalom s új ok adatik arra, s hogy a liberalis párt addig meg nem nyugszik, míg ismét a kormányra jut. A várakozás beteljesedett: azonban a mellett újra kiviláglott, hogy a nép lázadást nem akar, s az elcsábított katonák fájdalom csak későn vették észre, hogy megcsalattak.

Május 6án este a kormány néhány férfiút, kik szabadelműségök által magukat gyanusoknak tevék, Madridból száműzött, mi a liberalis pártnál természetesen nagy bosszúságot okozott; mit a közügyesség megtudván: rendkívüli ovakodásokat tett a netalántani lázadás ellen, s midőn más nap reggel néhány ember köpenybe burkolva, mely alatt puskákat hordoztak, az utcákon megjelent, a rendőrség által azonnal elfogattak; noha még semmi büntetésre méltó tettet nem követtek el. Nem sokára aztán 600, Espasia ezredbeli s a liberalisok által megvesztegetett katona elhagyta laktanyáját altisztei vezérlete alatt, több utcán végig közriadalt dobolt és lobogó zászlóval a nagy piacra ment, hol az éjszakai házak sorát elfoglalta. Itt vagy 300—400 polgár csatlakozott hozzájuk. Narvaez tábornok azonnal több tábornokok kíséretében a színhelyre ment

s nagy számú gyalogsági a tüzérségi tömegeket indítatott a lázongók ellen, kik minden oldalról keményen megtámadtatván, nagy része feladta magát, s csak vagy 200 futásban keresett menekvülést. Mihelyt a lázadás elnyomatott, azonnal hadi törvényszék rendeztetett, s még az nap folytatában 17 polgár s ugyanannyi katona agyonlövettet.

A Hofkriegrath és szelleme.

Vannak egyes emberek, vannak egész institutiók, melyek anyagi haláluk után szellemükben még sokáig élnek. Az oriasi hofkriegrath ezen apocalyptikus szörnyeteg, mely 16ik század végén 1ső Ferdinand alatt bujt fel poklából, s 19 század közepén szált alá sötét honába, megszűnt ugyan létezni; de a kétszínűség, alattomoság, késedelmesség, ezen ármányos tanácsosai a megholtak, úgy latszik, hátra maradtak, és zsarnok urok bukását bosszulni igyekeznek. Apotheosis helyett egy két óvó szavat sirjánál emelni nem léssen haszmatlan.

Határozott fogalmat róla adni igen nehéz: de ha azt mondom, hogy egy bureaucratia hadibabel volt, a képzeletnek biztos irányt adok; ha azt mondom, hogy roppant épülete nem áll annyi kódarabból mint a menyői bűn és hiba sötét falai között elkövetett, keveset mondok: — itt uralkodtak harmad fél száz évig ama kontár tollhősök, kik egy önkényű vonás által, a legszebb győzelmeket megakadályozták, kik a derék hadi vezéreket seregeikkel együtt — mint dróton bábokat — ide s tova rángaták; kik a táj minden ösmerete nélkül Bécsből 200 mérföldnyire tactikai állásokat rendeltek, változtattak, Mátrát folyónak, Tiszát hegyláncnak gondolván; szóval a szak legvastagabb tudatlansága mellett, mindenbe avatkoztak, mindent rontottak: még csak kevés év előtt is egy vén tanácsnok, ki tengert és tengeri hajót soha sem látott, a tengeri ügyben referens lett, s hogy fejős tehenét legalább

szőréről ösmerje, dúzs dietákkal Velencébe utazott. Idővel több feje nőtt ki ezen rettenetes hydrának, orrán mindegyik egy betűt hordozott, minden főhöz külön gyomor is alakult, azt mondják az Oeconomicum és építészet legjobban emésztett, a Justitia itt is silány adagra szorítaték. Volt számos Cabinet vagy Departement mindannyi darázs-fészkek; jaj annak, ki hozzájuk közelített! Az igazságmérlege is kivolt tüze mindeütt; de az arany, nepotismus, női kecs, aristokratia, a valódi érdemet többnyire tulnyomták, a bűnös tényt kimentették: több évek előtt bizonyos gróf és altábornagy egy szegény plebeus tábori papot, mise közben az oltárnál lőtt agyon, büntetésül pár hétre tételodottnak declarálta a hofkriegrath ezen aristokrata gyilkost, azután, még több czím és rendekkel halmozta vérmocsokolt mellét. — Justitia regnorum fundamentum! — Fő politikai feladata volt ezen tanácsnak, a haza szent érzetét a katonaság szívéből végkép kiirtani, s ennek nyomán a nemzeti hadi erényeket mérő hideg engedelmességé torzítani: ezen célból a katonaságnál minden nemzetiséget lerombolt, idegen nyelvű és érzésű tiszteket, vezéreket, auditorokat rendelt, kik alattvalóikat nem a lelkesítés varázserején; hanem csupán az önkény durva láncán, vezették s itélték. A császárt mindig álnok nyelvén hordozta, de ezt nem mint Titust, nagy Lajost, vagy Mátyást — egy bajnok királyi alakban — hanem elcsönkítva, mint Judith Holofernest, csak torzképét tüzte ki a seregek előtt, elvágván a testét — a hazát — az imadott főtől. Eredménye ezen szerencsétlen politikának a hadi sereg demoralisatiója. 250 év folytán sok és nehéz hadakat viselt austria, nem is hiányzottak részletes vitézségek számos ezredeiben, lobogtak győzedelmesen is néha zászlói; de általános, hazafiúi lelkesedés, minőket Sparta, Roma és a független magyar korszak látott, nem hatotta meg a birodalom népeit; Maria Theresia volt egyedül ezen hosszú évek során kibent ismét a hon, és királyi szeretet égő sugári ösz-

pontosolni látszattak, mert mind valódi király lépett fel, szólt mint nemzeti király népeikhez, és ime az ige testé lón: nemzeti vezérek nemzeti seregek élén csoda győzelmeket vívtak, csatlatlan bizonyosságúknak: hogy a nemzet kebelében gyökeredző hadi ösztön, honi kezek, honi nyelv, és szokások által apolandó. Ezen józan elvel mindig ellentétben volt a hofkriegerath gyanakodó szelleme, üssük fel bár a történet könyvét 1ső Ferdinándtól a jelenkorig, látni fogjuk, hogy honunkban szünetlen alkalmazva voltak dühöngő Katziánerek, Rogendorfofok, Teufelek, Castaldok, Hardekek, Belgiósok, Basták, Beketzerék, Carafák s a. t. kik a király s nemzet közti bizodalmat lerontván, azon kárhozatos közfalat emelték, melyen a nemzet hűsége, szeretete, egyesége, s jobbaink drága élete anyiszor meg tört. Löderer főparancsnok és tarsai, a megbukott hofkriegerathnak talán utolsó creaturai lesznek, az új hadimínisterium okulni fog a tapasztalás gyászos adatiból, és legalább a nyelvtudását, az országban állandóan elhelyezendő generálisok és magyar ezredi tisztelnél igénybe veendi. Vajha az enyészettel tusakodó hofkriegerath legalább egy jótéttel zárta volna be földi pályáját! miért nem fogadta el a derék Löderer leköszönését a monarchia alakja változása után? miért nem világosította fel a katonaságot azonnal, miért nem lépett fel legalább halála óráján, először és utolszor nyíltan, és őszintén mint megtért bűnös? így talán csak keserű emlékezet, nem pedig átok követte volna őt önásta sírjába. Ki Löderert közelebről ismeri a sajnálat érzetét el nem fojthatja irányában; legyünk igazságosak: a véres esemény — igaz — áruyéket vethete hirtelenében tiszta lovagi jellemre; de a vizsgálat szigorú világának, szeny nélkül tűnik ő fel nem csak magyar hon, hanem Europa ítélőszéke előtt is; a vétkes körülmények nem őt hanem másokat terhelnek. Egyébiránt káros dolog volna egy nemzethez, mely országának alapját a hadi érekenek vetette meg, és melyek ma holnap ismét mentői lehetnek, egy hős felett a pálcát eltörni, s ez által az egész hadi seregben ellen-szenvet gerjeszteni; jegyezzük meg jól: hogy Löderer egy valódi bajnok, baberját az ellenség színe előtt tulajdon bajtársai tűzék homlokára, őt a legtiálabb századosból őrnagyá, az egész tisztikar köz felkiáltással választá meg. Suum cuique. Elvégre a hofkriegerathot eltemettük; de vigyázzunk! mert lelke két más gonoszabb lelkekkel szövetkezett s vissza akar térni lakába, s ekor utolsó dolgaink gonoszabbak lesznek az elsőknél: az átkozott camarilla ördöge a katonaság között bujkál s véres tanyáját a haza ellenbe akarja felütni, az egyeneflenség konkolya már kiis van szórva: mely annál inkább gyököt ver, mivel hogy ezredeink állásuk felől nincsenek felvilágosítva; köztök sok heterogen elem létezik, melynek sikerül a nyerstömeget a haza és ministerium ellen ingerülni s elhitetni: hogy ő felségének parancsa, mely őket a hadi ministerium alá sorozza, erőszakolt, s annak ellenszegülni vagy csak félig meddig engedelmeskedni, kedves szolgálat, s hűségi tény lenne szentélye iránt; az olaszoni magyar sereg különösen elvan árasztva ezen mirigyől. Hová vezethet mind ez hennünket? egy katonai revolutio véres mezejére, melynek gyászos eredményei a nemzetek történelében véres betűkel olvashatók. Siessen tehát a kormány különösen e részben erélyesen föllépni, de úgy hogy a felvilágosítás a közvitéz füleihez, és egyszersmind szívéhez is eljusson; e végre legcélrányosabb: a tábori papokat, kiknek állásuk úgy is legfüggetlenebb, oda utasítani, hogy, a minél előbb leteendő eskü alkalmával, magyarázzák meg ő felségének legszentebb akaratját, mely harcosinak személye iránti hűségét, a haza szeretet, és constitutio rendeletlen alapján akarja ezután szilardítva látni; más részről eszközöljön a ministerium felségi rendeletet, mely szigoruan rosszalja mind ana Jellachich szellemü főnökök eljárását, kik a fejdelem iránti hűség hamis ürügye alatt, a vérbe és lángba borítandó hon és tron romjain, a tyrannismus s vad önkény bizodalmit képezik létre hozhatni.

Egy katonai hivatalnok.

Ujdonságok a politika terén.

Magyarország.

Pest, jun, 12. Tegnap Pest városa ismét szomorú esetnek s vérengzésnek tanuja volt, milyen honunkban egész alakulásunk ideje alatt még meg nem fordult. Levelezőnk ekép adja elő a tényt:

Legujabb, mit önnek irhatok: az, hogy tegnap este itt Pesten vérengző csata történt, minek okát így beszélük: egy Ceccopieri ezredbeli közlegény s egy önkényes együtt ittak s kártyáztak, s az utolsó végre nyertes lón, de pénzt az olasz katona ellopta, mi miatt ketten közt civakodás támadt, úgy hogy végre mindkét oldalról pajtásaik segítségül jöttek. Most csatára kelt a dolog, melyben az önkényes három puskalövés által földre terített. Ezen zaj által az egész város felriasztott, a vészharangok meghuzáltak s a város megvilágított, hogy az utatorlaszok építésénél, mihez a városi fa bódék használtattak, látni lehessen. Az agghadház hátról úgy bevolt torlaszolva, hogy abból a katonaság ki nem jöhetett; mely dühbe esvén, az épület homlokablakából folyvást tüzelt a népre. Mindössze 30 ember esett volna el, köztök több sorkatonaságbeli tiszték s néhány önkényes; sőt Zichy gróf is, ki az önkényeseket vezérelte. A megsebesültek száma tömérdek, úgy hogy azt jelennem még e zavarban megmondani nem lehet. A katonaság egész éjen át fegyverben állott, 6 álgyn az agghadház elibe állított fel, mert az olasz katonák magukat megadni nem akarták, s mivel még nagyobb kihágástól féltek, tehát a huszárok és gyalogság rendes táborot ütöttek fel a laktanya körül. A zaj és láрма oly nagy volt, miszerint az egész városban, sőt Budára is áthangzott, s aligha aludt valaki ez éjen. Minden feszült várakozásban volt, vajjon mi kimenete leend a dolognak, noha mi itt Budán, részint honunk más városaiban is az efféle kralvalokat már jó formán megszoktuk; de a mostani nagy-neműbb s veszélyesebb volt a többinél. Posonnak véres husvétja, Pestnek véres pünkösde volt. Épen most hallom, hogy fenséges nádorunk Pestre érkezett s azonnal laktanyába ment, hol a katonák fegyvereiket letették s mind, összesen 600, gőzhajóra ültettek s Komáromba szállítottak. A többi katonaság is eltávozott, az álgyak pedig helyeikre vitettek. Most már ismét minden csendes. — Mészáros hadügyeünk szoros vizsgálatot rendelt, melynek aligha leend kívánt eredménye.

Mi részünkről az eseményt nem tartjuk vélelenni. A reactionalis pártnak ezer titkos számai vannak, melyeket mindenütt felhasznál, csak hogy zavart idézzen elő. Mint baljuk, a Ceccopieri zászlóaljnál több német és horvát tiszt lenne; vajjon nem használtattak e ezek arra, hogy Pesten zenebonát támasszanak, miáltal a jó, kegyes királyunk riasztasson el a Pestrei jöveteltől. — Hogy az olasz katonák elcsábítottak, az kétséget nem szenved; ők sírva távoztak Pestről, ők a magyarok iránt mindig a legőszintébb vonzódással s rokonszennel viseltettek. Honnan tehát ezen hirteleni kedélyváltozás?

Martius 15dike szerint két Thurszki ezredbeli tiszt: kik utóbbi időkben az önkényesek mellé voltak rendelve, Maszburg báró homlokon, Gaalovics hadnagy pedig mellben lövetve, az első azonnal, a más hir szerint jun. 12én haltak meg.

A hon oltárára az egész országban szives örömet áldozik minden, de a különféle újságlapokban elősorolt adakozók közt püspökeink és egyháznagyaink nevéket nem látni, mi ennek oka? hiszen ha egy családus ur ezreket áldozhat, akkor a nőtlen pap hatannyit adhat. Vagy talán a fő- és méltóságosok Krisztus leckéjét követik, s jobbjukkal úgy adnak, hogy a bal ne tudja. No ez még szebb volna.

A toborzások is, mint mindenünnen írják: nagy hévvel folytatnak. De hogyan van az hát, hogy egész honunkban csak 2 zászlóalj van eddig teljes számmal.

Az önkényesek közé sorozandó tiszteteket

előre kellett volna kinevezni, s ezeknek kellett volna a toborzást önkényes egyenruhában intézni; akkor a dolog sebesebben ment volna. Aztán mire való honunkban az a sok nyugdíjas, ép, egészséges katonatiszt? Régi burokratikus rendszer alatt minden kaphatott nyugdíjat, csak hogy egy pártolt aristokrata helyet nyerhessen; innen van az aztán, hogy a nyugdíjas tisztelnk majd mind ép emberek. Legalább nyugdíjaik maradvánának fel. Aztán a katonatiszt addig tartozik szolgáltni, mig mozoghat.

Kassa, jun. 16. Bevégeztetvén városunkban a tisztújítás, minden a legnagyobb csendben van. Kassa lakosságánál türelmesebb nép honunkban nem lehet. Ad vocem türelmesebb! Az itteni lakosok oly jó lelkü emberek, hogy még a zsemlyesütők méltatlanságaikat is bárány szelidséggel tűrik. Kassán a kenyerek és zsemlyék mai napon is oly miniatúr alakúak; mint voltak akkor, midőn a búza köble 18 forint volt.

Debrecen, hatodhó 6án. Az europai legujabb forradalmi kornak — azon kornak, melyben a zsarnoki szolgáltság vas igája alatt görnyedő népek vállairól a szent szabadság ihletett küldöttei által leemelték a porba roskasztó teher — változván a becstelenszolgálat szabad honpolgárrá; — mondom e dicső kornak eddiglen 3. napja válik édes magyar városunkra nézve kitünőleg érdekesbbsé, s leend örök emlékü évkönyveiben

1ső mártius 19dike: mikor a pesti 12 pont dörgő szavai bennünket kórálunkból — melybe ama politikai ezerkaru büvészsörny Metternich által büvöltétnk — felráztak: leirhatlan kellemü tündértájtát, az isteni szabadság elysiumát tárva ki végefenül körülünk, melynek pompás virányai frissítő harmateppepekül millió szabadult rab örömköny-gyöngyei remegtek.

2dik május 22dike: mikor a Pokol szemtelen rimája, Armánynak undok testvér magzati a dölyf, irigység, zsarnokság, s fősvénység által vont osztályfalak (kastok) romba dől halmaza felett az isteni igazságnak rendithetlen alapra emelt szent trónja védárnyában, ur, közpolgár s jobbágy ugyanazoda kezdék meg szabad honpolgárokul, előljáróinknak kijelelését s megválasztását. Mert az eddigi tisztválasztásnak csúfolt zártkörü teketóriát — valljuk meg sértés nélkül őszinte — legszelidebb névvel is csak nyakra — tolokodásnak, vagy ha tetszik: tolattatásnak mondhatjuk mindössze is.

3dik junius 4ke: mikor édes Magyarhazánknak e földteken legjobb, legszebb, legszeretebb anyának, királyunknak, alkotmányunknak s előljáróinknak örök hűséget esküvénk; mikor ezreink ajkairól szállott az isten szabad egének mosolygó azurmenyezete felé szent fogadásunk, hogy jogainkat s kedves Magyarhazánkat minden külső és belellettől szabad honfiakhoz illőleg utolsó csepp vérünkig oltalmazzuk s megvédjük. Mikor a háromszin lobogó alá honvédekül fölszenteltetve szabad polgármarkainkba fegyver adatott: védfegyver azon polgárokéiba, kiknek csak néhány héttel is ezelőtt, még nyíltan szót sem lehetett a hon és jog szent ügyében emelni: a nélkül hogy amaz ezerkaru politikai csodaszörny mindenüve elérő körmeinek pokoli érintését ne kénytettek volna kisebb vagy súlyosb mértékben előbb utóbb érezni!

Időzzünk a 3dik napnál egy kissé.

Mosolygva köszönt be junius 4dikének rózsárcu hajnala Debrecen polgárai békés lakainak ablakin; hol mindenki ünnepileg öltözködve talpon volt s szívzakadva várta a reggeli 6ra két negyedét.

Az előbbi napokon nyomtatott hirdetémenyek tudaták a polgárközséggel: hogy a hat főutcában hat érdemes polgárlak van kijelelve külön-külön, hová a honöröknek összeirt egének az említett időpontra összejövetelre felszólítanak; onnan a kinevezett vezérek alatt a „Szabadságtérre“ gyülemők zászló alá esküdni.

Tábori kised sátor vonatott fel a városház előtt, melynek nyitjánál kétfelől egy egy zöld puszpángoszlop diszelgett, béke s örömnepi jelül. A sátor egyszerű tábori oltárt árnyazott.

Jobbján a kised sátornak testvéries közelben nemzeti háromszín szőnyeggel bevont szőszék emelkedett.

Ira két negyed megkondul.

Mint óriás mederbe — patakzik a néphulám mindenfelől a szabadságtérre felágazó utcákból, s kíváncsian veszi körül a sátrat s szőszéket. A város ház ablakai megnyílnak, s szép és vidor női arcok s gyönyörben uszó szemcsillagok ragyognak onnan alá a festőileg hullámozó népzöngre.

Majd dobok perdülnek meg s deli lövészcsapat — körülbelül 100 polgár — vonul elő harcias léptekkel a város ház udvaráról bámulandó pontosság s ügyességgel igazodva a vezényszóra s képezve arcvonalat a sátor és szőszék előtt.

Ezután csakhamar a hat gyűlpontról vezeték elő sergeit a díszesen öltözött hat utcai vezér, kiket a néhány hét óta műkedvelő polgárokból alakult s már szigorubb bírálatnak is bátran megfelelő zenekar üdvözlő zenéje fogadott.

Midőn pedig már ref. egyházi papfőnök Szoboszlai Pap István ur, a prepost és segédei, nem különben a helybeli hadkormányzó több rendes és nyugalmazott magyar és idegen tisztetek körében... és minden tanácsbeliek jelen voltak a sátor körül: egy tized lövész vonult vissza a város házba s onnan élőkön a polgármester s főbíró előhozák a polgár Zalai Alajos ur és polgár Pető Sándorné asszony által a nemzetőröknek ajándékozott két gazdag készületű gyönyörű nemzeti zászlót.

Több ezer ajakról felzúgó viharos „éljen” fogadta a fölszentelendő zászlókat; a polgári zenekar pedig az ismeretes „Marseillaise-vel” (s vajjon miért nem „Rakóczi-vel”???) üdvözlé.

Rövid mise után a prepost romai szertartással fölszentelék s megáldá a zászlókat. Sajnáljuk, hogy nem hallhatánk a tisztos őszavait, közben ügyes üdvölvések és zene harsogtak.

Most Szoboszlai Pap István lépett föl a nemzeti szőszékbe. E percben körülbelül hat ezer ajak némult el, s lön csend, melyben a fellebbenő sohajt bátran meglehete hallani.

Buzgó imát kezdett, mit ezrek ajkai utánzóztak; majd lelkesen buzdító rövid alkalomszerű egyházi szónoklatot harsogott hatályos érczhangja: s ezrek szeméin csillogó legtisztább érzelmi gyöngyökön törtek meg a mosolygó napgyémánt sugárai.

Különösen jellemzők voltak a tisztelt szónok következő értelmű szavai: „En nem vagyok hivatva, s nincs hatalmam szentekké tenni a zászlókat, de erre nincs is szükség: mert szentek már azok rendeltetésüknél fogva önmagukban azon elv szerint, minél fogva szabad polgárok élén, szabad hon, alkotmány és király ortalma s megvédésére lobogandnak.”

Buzgó áldással rekeszté be szónoklatát a tisztos szónok s lelépén szőszékről: Csapó János főkapitány magyar diszöllőnyben délceg ménen ülve, mondá el az üsszezült honörök előtt az esküt, s mintegy 3000 ajak ismétlé az kitörő lelkesedés és buzgalommal.

Nem volt igaz honleány, kinek pilláin könygyönygyök ne csillámlottak volna a felzúgó eskü alatt.

Eskü végezte után pedig buzdító lelkes beszédet intézett fölesküdt sereghez a főkapitány. Elmondá: hogy e földteken honunkon kívül nincs számunkra hely, s hogy senkire csak egyedül jobb karunkra számolhatunk, bölcsőnk, elveink s korporsónk szabad hona megvédésében!

Minden arc élénk hevülést s kitörő készséget tükrözött, minden marok önkénytelenül öszszébb szorult az apró sétatatokon.

Pünkösöd másod napján tartandó honörtisztek választásairai figyelmeztetéssel végzé a lelkes szónok beszédét: s az 5—6 ezer lélek harsogó „éljenek” s zene közt hullámozott szét ismét a 9. órákor végződött ünnepélyről.

Kár volt, hogy senki sem tudatá a közönséggel, miszerint a kis sátor és szőszék közt ülő szép lány a Zalai család képviselője, a más csinos hölgy pedig Petőné voltak: kik ama gazdag s gyönyörű nemzeti két zászlót a honör

seregnek ajándékozik. Szerintem az nem elég: hogy 2—300an tudtuk; ezt az egész tömegnek tudnia kellett volna... hogy 6000 ajak üdözlő, éljen” harsogott volna a lelkes ajándékozóik felé.

Hatvani.

Ungvárt, jun. 10én. Béke szerető városunkat, a mindinkább közelítő nemzeti gyűlés határnapja, élénk tevékenységbe hozta. A törvény rendelte választók összeírása, az illetők által szorgalmasan folytatik, mi közben a követségre kitűzött kedvenc embereknek biztosai el nem mulasztják a népet, azok érdekében fölvilágosítani, és nekik a nép között többséget szeretni. Megyei közönségünk jelenleg több pártokra szakadt, — értem a követsékre nézve — ez utóbbiak közt, oly tiszteleltre méltó egyént is látunk, nagyra lázó becses uri személye mellett korteskedni — ki koránt sem hazafiai tiszta lelkiösméretből kíván a követség pályájára lépni — hanem dühös hivatal vágy, — az az minden áron csak fizetés az aljas cél, mely után a legaljasabb módon sorárog — nem átván t. i. személyesen az orosz helységeket — minők köztudomás szerint megyénkben igen de igen sok van — meglátogatni, és becses uri személyét, mely alázattal osztrák atyánkfiaiának ösmeretes buzgó hazafiságukba ajánlani. — Most már kérдем nemzetiségünk sz. ügyében: micsoda sikerrel fáradozhatna, ily egyén? — Ugy hiszem, hogy azon bizonyos — követséget dühösen hajhászó tiszteleltre méltó egyén — e sorokat érteni fogja — és holmi pánszlavizmus ferde színét viselő aljas csábítgatásaival felhagyván, a szegény jó lelkű, de együgyű orosz polgártársainkat, nem fogja falukban és városban zavarni — hanem inkább, tulajdon magos személyét, több éveken ált érdeklő — lelkiösméretesebb, bizonyos becsületbeli kötelessége teljesítésére fog törekedni. — ***

Ozora, jun. 4. Városunkban az új törvények kihirdetése mult héten történt, mely alkalommal sok borús arc volt látható, homlokán elégtelenség mutatkozott. Népünk a qualificatio iránt alkotott törvényt legkevésbé elégtelt.

A választók összeírása is megkezdett már, mely alkalomra több talpra esett szónoklatok váltak fel egymást a nép részéről.

Fájdalommal kell írnom: miszerint népünk közt a csend ideig-óráig tartó. Mult hetekben igen sok kihágásoknak lön színhelye városunk; és sajnos! nincs erőnk, ki ebben akadályozná a népet, miután pór nemzetőreink közt is közös cél. Önkényesen rontják, bontják, mi az uraságé, s nincs semmi kímélet köztök. Kaszálni az uradalomnak ez idén alig lehet valamit, miután a nép többnyire a java réteket összerontotta. A kár megbecsülhetlen, mit már elkövetének. S ha ez így menend mindig, úgy jaj neked szabadság! mert egészen máskint értelmeznek.

Önkénytesek száma is eddigelé rákmódrá szaporodik; az ozorai nép nem ért meg arra, hogy hazaszeregetért s annak megmentéseért fegyvert ragadjon. —

Büki Mikl.

Legujabb hír!

Kassán azon hir szállong, melynek hiteles voltáról azonban nem felelünk: miszerint Prágában a forradalom kiűtött; herceg Windischgrätznek ablakában lötték volna agyon.

Hrabovszki altábornagy Károlyvárost ostromolja, s 10.000 illír a Dunatorkolatnál lenne.

Nápolyban legujabb tudósítások szerint, de melyek hitelességét még be kell várunk, ujra forradalom ütött ki, a királyt nem csak elfogták, hanem lenyakazták volna is.

Abauj-kassai napi események.

Jun. 3. A tisztujítás folytatásául 8 óra után kezdődött s tartott 1 negyed kettőt. Első aljegyzőnek kijelölték: Mesko Sándor. Saad Lajos és Gleviczki Albert. elválasztott: Mesko Sándor 404 szavazók közt 271 szavazattal Saad 17, Gleviczki 116 szavazatot nyert. — 2dik aljegyzőnek kijelölték: Horváth Vince, ifj. Zámboi Jós és Spornahovics Jós., elválasztott: Horváth Vincze 413 szavazók közt 372 szavazattal. Zámboi 14, Spornahovics 27 szavazatot nyert. — Első főjegyzőnek kijelölték: Mihályi Károly, Csorba Károly és Szécsi Imre, elválasztott: Szécsi Imre 453 szavazók közt

319 szavazattal. Mihályi 17, Csorba 62 szavazatot nyert. — 2dik főjegyzőnek kijelölték: Török József, Breger Vilmos és Soltész János, elválasztott: Török József 442 szavazattal, Breger 41, Soltész 118 szavazatot nyert. Első főorvosnak kijelölték: Sihulzki Frigyes, Vajnarovics József és Volni István, elválasztott: Sihulzki Frigyes 157 szavazók közt 230 szavazattal, Vajnarovics 25, Volni 199 szavazatot nyert. — 2dik főorvosnak kijelölték: Volni István, Alexi Lajos és Weizenbreier Frigyes, elválasztott: Volni István 472 szavazók közt 281 szavazattal, Alexi 29, Weizenbreier 162 szavazatot nyert. — Sebésznek kijelölték: Lukacsics Antal, Tomascsek Peregrin és Krening Ferenc, elválasztott: Lukacsics Antal 284 szavazók közt 271 szavazattal. Tomascsek 7, Krening 6 szavazatot nyert. — Számvevőnek kijelölték: Ajczinger József, Haske Ign. és Molnár József, elválasztott: Ajczinger József 251 szavazók közt 221 szavazattal, Haske 16, Molnár 17 szavazatot nyert. A tisztujítás hétfőn folytatni fog.

Jun. 4. Tegnap délutáni 3 óra tájban Ungh megyéből 120 önkéntes nemzetőr Horváth kapitány vezérlete alatt városunkba érkezett; eleibe ment a városi nemzetőrök egy osztálya török zenével, városbani bejövetelek fényes és nagyszerű volt. A magyarok istene éltesse a derék honfitársakat lelkes vezér kapitányukkal együtt, ki az önkénteseket Ungvárral ide saját költségén szállította. Tegnap a városi színházban az itten levő néhány német színésztársak által az önkéntes nemzetőrség alakítása javául színi előadás rendeztetett. A tisztujításról véleményünket annak teljes befejeztével érdeklő és párt nélküli nyilatvánidadjuk.

Jun. 5. A városi tisztujítás folytatott. Számvevő tiszteteknek kijelölték: Haske Ignác, Radányi József és Vascsora Antal. Elválasztott: Haske Ign. — Telekbíróknak kijelölték: Aranyosi Lajos, Alexander Jós. (mintán Krucsa Ign. és Fördör Ant. a kijelölést megköszönték) és Breger Vilmos. Elválasztott: Aranyosi Laj. — Levéltárnoknak kijelölték: Gönczi Gábor, Rothammer Imre és Eder István. Elválasztott: Rothammer Imre. — Kiadónak kijelölték: Janovics Antal, Gleviczki Albert és Leszkovics Istv. Elválasztott: Janovics Antal. — Egyik házi pénztárnoknak kijelölték: Gönczi Gab. Demeczki Ferenc és Reiter József. Elvált: Gönczi Gábor. — Ürességre jött egyik hadipénztárnoki hivatal a kijelölt: Dulházi Minály, Reiter József és Vascsora Antal. Elválasztott: Dulházi Minály. — Mérnöknek kijelölték: Hreblai Antal és Rózsai Ferenc. Schneider István a kijelölést megköszönvén, mint tiszteltb mérnök továbbra is megtagyattott. Elválasztott: Hreblai Antal. — Iső Vásárbíróknak kijelölték: Krucsa András, Weizenbreier András id és Brezovszki Jós. Elvált: Krucsa András. 2dik Vásárbíróknak kijelölték: Varga János, Weizenbreier András és Jantner János. Elválasztott: Varga Ján. — Telekbírói irnoknak kijelölték: Radányi József, Fördör Gábor és Leszkovics István. Elválasztott: Radányi József. egyszernind tiszteltb. aljegyzőnek kinevezetvén. — Iső irnoknak kijelölték: Fördör Gáb., Molitorisz János és Kindl Istv. Elválasztott: Molitorisz Ján. A kijelöltek, kik annak dacára, hogy azon hivatalt kérték, melyre a kijelölés történt, a kijelölést megköszönték; vagy pedig a kik kijelölésüket holmi semmi esetre nem állható föltételekhez kötötték; miután senki bizonyosan nem tudhatja, hogy fog-e érdemesíteni a kijelöltek közti soroztatásra, nyilvános köszönetet semmi tekintetben nem érdemlik, az ilyen helyén kívüli nyilvános köszönet kijelölés az illetőre hasonlít a tőkét kamatokra kiadó uszorához.

Jun. 6. A tisztujítás folytatása reggeli 8 ór. kezdődött. 2dik irnokságra kijelölték: Pajtás András, Portner Károly és Miczan Ján. Elválasztott: Pajtás András. — 3dik irnokságra kijelölték: Fördör Gáb., Sikorszki Ján. és Kindl Istv. Elválasztott: Fördör Gábor. — 4dik irnokságra kijelölték: Sikorszki Ján., Bogáthi Istv. és Jeszenszki Istv. Elválasztott: Sikorszki János. — Iső járulnokságra kijelölték: Bogáthi Istv., Vacsora Ant. és Lindtner Andr. Elválasztott: Bogáthi István. — 2dik járulnokságra kijelölték: Vacsora Ant., Bodnár Mih. és Miczan Ján. Elválasztott: Vacsora Andr. — Tiszteltb. aljegyzők lettek: Radányi Jós., Eder István. — Tisztb. aljegyzőnek pedig Saad Laj., Lengylen Ján., Spornahovics József. — A tisztujítás befejezése előtt Gönczi Gábor tegnap elválasztott pénztárnok albeli nyilatkozata után hogy ő a pénztári kezelőknek előmutatni kellő biztosítékot elő nem mutathat, e mellett pedig organikus hibája mellett fölőbbi hivatal a város és őn nyilvános kára nélkül viselni nem képes, magát mind ezeknek méltó figyelembe vételének kikérése mellett a hivatal viselésétől felmenteni kérvén, a választó közgyűlés ezen igazságos kérését méltánvolva őt e hivatalától felmenté és előbbi dícséretesen viselt hivatala után járó nyugdíjjal ellátani a törvény világos engedelménél fogva is közakarattal elhatározta, e hivatalnak újabb választás általi betöltését más napra halasztván.

Jun. 7. Tegnap napon üressébe jött pénztárnoki hivatalra kijelölték: Krucsa Ign., Breger Vilmos és Eder Istv. Elválasztott: Breger Vilmos. S ekep a tisztujítás befejeztetett, erről észrevételeinket azon megjegyzéssel, hogy annak eredményével átaljában nézve teljesen megelégedni lehet; valamint a képviselők választásáról véleményünket a jövő számban nyilvan előadandjuk.

Klestinszky László

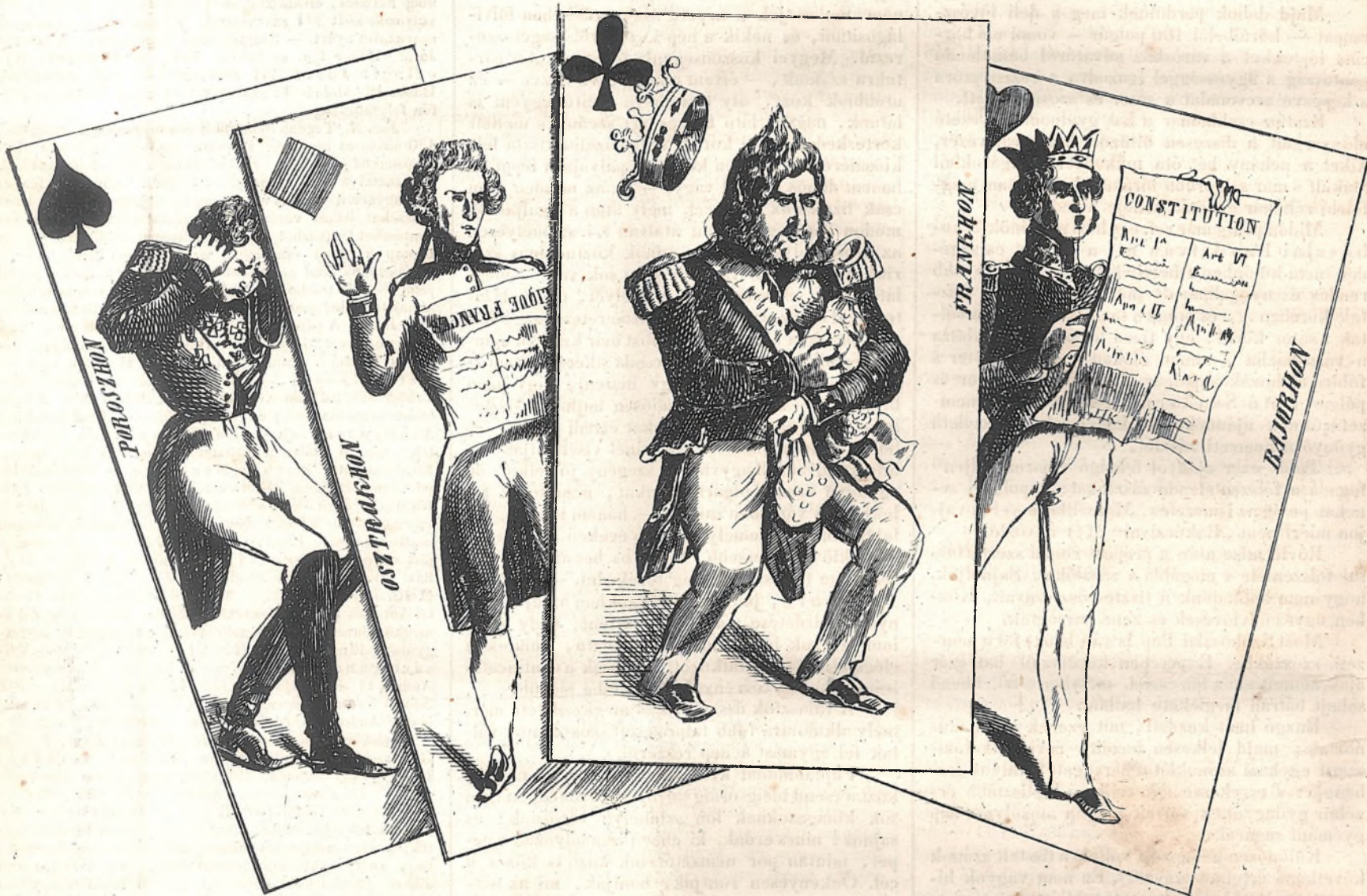
Előfizetés az „ELLENŐR“ című kolozsvári politikai lapra.

A lap, melynek kiadója vagyok a királyhágón tuli vidék egyetlen radikál lapja. Szerkesztője Kővári László, a néhai erdély statistikájának írója. Megindult máj. 1jén. Első számai merőben elkeltek, de május 29től, a volt Erdély utolsó hongyüése megnyilása napjától számaink kaphatók. Előfizetési ára juniusra 1 p. frt. A jövő félévre postán 5 fr. 52 kr. p. p. Megjelenik hetenként négyszer, iv alakban. Kolosvárt, jun. 6án 1848.

Tiltsch János, kiadó.

Piquet játék.

Tizennégy király.

17: Képtalány.

Megfejtése a 16. szám alatti képtalánynak:

Az erdéli székely huszárok már Szeged környékén táborzanak.